

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΚΩΝ. ΚΟΛΟΒΟΣ

ΔΙΑΣΤΗΜΑ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ

28.12.00

12.09.01

20.11.01

Β' ΕΚΔΟΣΗ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑ

Βιβλιοθήκη Επιστήμης, Τεχνολογίας και Αμυνας Νο 1

Εκδόσεις Ποιότητα

...ΓΙΑΤΙ ΤΟ ΚΑΛΟ ΒΙΒΛΙΟ ΕΙΝΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Κολοβός Αλέξανδρος, Διάστημα και εθνική ασφάλεια. Πολιτικές και στρατηγικές διαστάσεις

Κωδικός Βιβλίου στον Εύδοξο: 1691

ISBN: 960-7803-26-4

Σχήμα: 17x24

Τιμή: 37,00 €

Σελίδες: 535

Σελίδα [facebook](#)

Περιγραφή:

Το βιβλίο εξετάζει διαχρονικά τη σαρανταπεντάχρονη εκμετάλλευση του Διαστήματος για σκοπούς εθνικής ασφάλειας. Καταγράφονται τα στρατιωτικά διαστημικά προγράμματα των ΗΠΑ, της Ρωσίας και των ευρωπαϊκών χωρών και αναλύονται οι στρατηγικές, τακτικές και πολιτικές χρήσεις τους. Η ανάλυση επεκτείνεται και στις σχετικές

δραστηριότητες παγκόσμιων και περιφερειακών οργανισμών όπως ο ΟΗΕ και η ΔΕΕ, ενώ επίσης αναφέρονται και οι τουρκικές διαστημικές δυνατότητες που πολλαπλασιάζουν την πολεμική ισχύ της Τουρκίας. Η μελέτη προβαίνει σε μια κριτική αποτίμηση της υπάρχουσας κατάστασης στην Ελλάδα, τονίζοντας την ανάγκη για μια σειρά αλλαγών. Αναλύεται τι πρέπει να γίνει στον τομέα των απαιτούμενων θεσμικών και οργανωτικών διευθετήσεων και προτείνεται η διαμόρφωση μιας πολιτικής και ενός προγράμματος για την εκμετάλλευση του Διαστήματος προς όφελος της εθνικής ασφάλειάς της.

Περιεχόμενα:

ΜΕΡΟΣ Ι

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΣΤΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΔΙΑΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

2. ΠΕΡΙ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

- Η φύση της ασφάλειας
 - Οι διαφορετικές προσεγγίσεις στις διεθνείς σχέσεις
 - Εννοιολογικός προσδιορισμός
- Σχέση εθνικής με διεθνή ασφάλεια
- Η επίδραση της τεχνολογίας επί της ασφάλειας

- Μια διαχρονική προσέγγιση
- Η πυρηνική τεχνολογία και η αλλαγή των διεθνών σχέσεων
- Η επανάσταση των πληροφοριών
- Διάστημα και ασφάλεια

3. ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ

- Τα τμήματα ενός δορυφορικού συστήματος
 - Το διαστημικό τμήμα
 - Το επίγειο τμήμα
 - Το τμήμα εκτόξευσης
- Τροχιές
 - Χαμηλή
 - Γεωσύγχρονη
 - Υπερελλειπτική (Molniya)
 - Ημισύγχρονη
 - Υπερσύγχρονη
- Κύριοι τύποι δορυφόρων και η λειτουργία τους
 - Δορυφόροι παρατήρησης Γης
 - Δορυφόροι τηλεπικοινωνιών
 - Δορυφόροι εντοπισμού και πλοήγησης

4. ΤΟ ΛΥΚΑΥΓΕΣ ΤΗΣ ΔΙΑΣΤΗΜΙΚΗΣ ΕΠΟΧΗΣ

- Η κορύφωση του Ψυχρού Πολέμου
- Οι λανθασμένες αντιλήψεις στις σχέσεις ΗΠΑ – ΕΣΣΔ
- Ο αφηνιδιασμός του **Sputnik**
- Το «χάσμα των πυραύλων»
- Η αμερικανική απάντηση

5. ΟΙ ΧΡΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΔΟΡΥΦΟΡΩΝ

- Πολιτικές χρήσεις
 - Διαχείριση φυσικών πόρων
 - Πρόγνωση και διαχείριση φυσικών καταστροφών
 - Τηλεπικοινωνίες
 - Δορυφορικός εντοπισμός και πλοήγηση
 - Έρευνα – διάσωση

- Ειδικές στρατιωτικές χρήσεις
 - Αναγνώριση (Reconnaissance)
 - Υποκλοπή σημάτων (Signal Intelligence)
 - Παρακολούθηση ωκεανών (Ocean Reconnaissance)
 - Έγκαιρη προειδοποίηση (Early Warning)
 - Εντοπισμός πυρηνικών εκρήξεων (Detection of Nuclear Explosions)
 - Τηλεπικοινωνίες (Communications)
 - Πλοήγηση (Navigation)
 - Μετεωρολογία (Meteorology)
 - Γεωδαισία (Geodesy)

6. ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ

- Στην εθνική ασφάλεια
 - Υποστήριξη στην εξωτερική και την αμυντική πολιτική
 - Συλλογή πληροφοριών
 - Σχεδίαση
 - Αμοιβαία αποτροπή

- Στη διεθνή ασφάλεια
 - Διατήρηση της ειρήνης
 - Επαλήθευση συνθηκών αφοπλισμού και ελέγχου των εξοπλισμών
 - Παρακολούθηση κρίσεων και λήψη αποφάσεων
 - Επιτήρηση περιβάλλοντος

7. ΤΑΚΤΙΚΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ

- Έγκαιρη προειδοποίηση για επίθεση
- Στοχοποίηση
- Αποτίμηση των ζημιών
- Διάταξη μάχης
- Εντοπισμός και ακρίβεια στόχευσης
- Διοίκηση, έλεγχος, τηλεπικοινωνίες και πληροφορίες
- Πρόγνωση καιρού

8. ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ

- Σε διμερές επίπεδο: η εμπειρία από τις σχέσεις ΗΠΑ – ΕΣΣΔ
 - Η διεθνής αποδοχή της δορυφορικής επιστήμης
 - Τα τεχνικά μέσα επαλήθευσης
 - Διαφάνεια και το χειρότερο δυνατό σενάριο
 - Η διαστημική ασπίδα και το πλεονέκτημα της πρώτης επίθεσης
- Σε διεθνές επίπεδο: ΟΗΕ
 - Η θέσπιση πλαισίου για τη διεξαγωγή των ειρηνικών χρήσεων του Διαστήματος
 - Η αποτροπή ανταγωνισμού εξοπλισμών στο Διάστημα (1985-1994)
- Σε περιφερειακό επίπεδο: οι διαστημικές δραστηριότητες ασφάλειας της ΔΕΕ
 - Το πολιτικό πλαίσιο ασφάλειας της Ευρώπης
 - Η συνεργασία στο Διάστημα (ως πρώτο βήμα για μια ΚΕΠΠΑ)
 - Η επιχειρησιακή φάση του Προγράμματος για το Διάστημα
 - Η πολιτική της ΔΕΕ για το Διάστημα και οι διαφαινόμενες προοπτικές

9. ΟΙ ΔΙΑΦΑΙΝΟΜΕΝΕΣ ΤΑΣΕΙΣ

- Εμπορευματοποίηση των διαστημικών δραστηριοτήτων
- Εκμετάλλευση συστημάτων διπλής χρήσης
- Η διασπορά και ο έλεγχος της διαστημικής τεχνολογίας
- Μικροί δορυφόροι

ΜΕΡΟΣ ΙΙ

Η ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ Η ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΔΙΑΣΤΗΜΑΤΟΣ

10. ΟΙ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑ

- Εθνικά συμφέροντα
- Το στρατηγικό περιβάλλον: η Ελλάδα στο «τρίγωνο αστάθειας»
- Πρωτεύουσα απειλή για την ελληνική ασφάλεια
 - Οι στρατιωτικές δυνατότητες της Τουρκίας
 - Οι διαστημικές δραστηριότητες της Τουρκίας
- Συμπέρασμα

11. ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ ΤΟΥ ΔΙΑΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ: ΜΙΑ ΚΡΙΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

- Εθνική οργάνωση
- Πολιτική για το Διάστημα
- Οι υφιστάμενες διαστημικές δραστηριότητες
 - Τηλεπικοινωνίες
 - Παρατήρηση Γης
 - Μετεωρολογία
 - Πλοήγηση
 - Έρευνα – διάσωση
- Προτάσεις για ανάπτυξη προγράμματος για το Διάστημα
 - Πρόταση της **Fairchild** για τηλεπικοινωνιακό δορυφόρο (1988)
 - Πρόγραμμα παρατήρησης Γης **COSMO/SKYMED** (1994-1997)
 - Πρόταση του Πανεπιστημίου Θράκης για εγκατάσταση επίγειου σταθμού λήψης εικόνων (1994)
 - Πρόταση της **Lockheed** για εγκατάσταση επίγειου σταθμού **Ikonos** (1997)
 - Συζητήσεις με τη Γαλλία για την εκμετάλλευση του στρατιωτικού **Helios** (1998-2001)
 - Συμμετοχή της Ελλάδος στην Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Διαστήματος (1994 – 2001)
- Μια κριτική αποτίμηση

ΜΕΡΟΣ ΙΙΙ

ΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΓΙΝΕΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

12. ΟΙ ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΕΣ ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΕΣ ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΕΙΣ

- Πρόταση για μια εθνική οργάνωση
 - Συγκρότηση διυπουργικής επιτροπής για το Διάστημα
 - Δημιουργία εκτελεστικής υπηρεσίας για το Διάστημα
- Σχέδιο για μια εθνική πολιτική για το Διάστημα
 - Στόχοι
 - Αρχές
 - Περιεχόμενο

13. ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΕΝΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΣΤΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ

- Προτάσεις για ένα νέο περιβάλλον ανάπτυξης
 - Οργανωτικές αλλαγές στις Ένοπλες Δυνάμεις
 - Η στρατηγική εκμετάλλευσης του διαστήματος από τις Ένοπλες Δυνάμεις
- Τεχνικά μέσα υλοποίησης του προγράμματος για το Διάστημα
 - Οι εκτιμώμενες επιχειρησιακές απαιτήσεις των Ενόπλων Δυνάμεων
 - Οι δυνατές λύσεις επιλογής δορυφορικού συστήματος
 - Τα κριτήρια επιλογής
 - Η ανάλυση στον τομέα της παρατήρησης Γης
 - Η ανάλυση στον τομέα των τηλεπικοινωνιών
- Συμπεράσματα

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α: ΤΑ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΑ ΔΟΡΥΦΟΡΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΩΝ ΗΠΑ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΣΣΔ

- Φωτοαναγνωριστικοί δορυφόροι
- Δορυφόροι υποκλοπής σημάτων
- Δορυφόροι παρακολούθησης ωκεανών
- Δορυφόροι έγκαιρης προειδοποίησης
- Δορυφόροι εντοπισμού πυρηνικών εκρήξεων
- Δορυφόροι τηλεπικοινωνιών
- Δορυφόροι πλοήγησης
- Μετεωρολογικοί δορυφόροι

- Δορυφόροι γεωδαισίας
- Συνοπτική αποτίμηση των δύο προγραμμάτων
- Τα προγράμματα επανδρωμένων πτήσεων

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β: ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗΣ ΓΗΣ

- Ηλεκτροοπτικοί ανιχνευτές
 - Το αμερικανικό σύστημα LANDSAT
 - Το γαλλικό σύστημα SPOT
 - Το ινδικό IRS
 - Το αμερικανικό Ikonos
 - Το ισραηλινό EROS
- Φωτογραφικά συστήματα
 - Σοβιετικά φωτογραφικά συστήματα
 - Large Format Camera (NASA)
 - Metric Camera (ESA)
- Συστήματα RADAR
 - SEASAT
 - Αποστολές SIR (NASA)
 - ALMAZ (Σοβιετική Ένωση)
 - ERS-1 (ESA)
 - JERS-1 (Ιαπωνία)
 - RADARSAT (Καναδάς)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ: ΛΟΙΠΑ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ

- Γαλλία
- Ισραήλ
- Μεγάλη Βρετανία
- Γερμανία
- Ιταλία
- Ισπανία

Κριτικές:

Ένα βιβλίο που έρχεται πραγματικά να καλύψει ένα τεράστιο κενό στην ελληνική βιβλιογραφία και το πρώτο στο χώρο των στρατηγικών σπουδών στην Ελλάδα, που αποτολμά τη σύνθεση θεωρίας πολιτικής επιστήμης με τις επιπτώσεις που έχει στις διεθνείς και στρατηγικές σπουδές η εμφάνιση μίας νέας τεχνολογίας: της διαστημικής. Μάλιστα, το βιβλίο προχωρά πολύ περισσότερο: όχι μόνο κάνει συγκεκριμένες εισηγήσεις ως προς το τι πρέπει να γίνει σε εθνικό επίπεδο, και στην οργάνωση του ΥΠΕΘΑ ειδικότερα, αλλά επεκτείνεται σε μία πραγματικά πρότυπη τεχνική ανάλυση που αποδεικνύει ότι τα δορυφορικά συστήματα παρατηρήσεως γης και επικοινωνιών μπορούν να καλύψουν συγκεκριμένες απαιτήσεις των ενόπλων δυνάμεων.

Συγγραφέας του βιβλίου ο κ. Αλέξανδρος Κολοβός, αξιωματικός της Π.Α. και βαθύς γνώστης του χώρου, με μεγάλη –εξ όσων γνωρίζουμε– εμπειρία από τη διεθνή παρουσία και συμμετοχή του στις κυριότερες επιτροπές στο πλαίσιο της Δυτικοευρωπαϊκής Ένωσης και της Ευρωπαϊκής Ενώσεως αντίστοιχα. Η εντυπωσιακή εργασία του κ. Κολοβού αποτελεί, κατά την άποψή μας, μοναδική μαρτυρία για την ανάπτυξη του διαστημικού προγράμματος της χώρας και τις προσπάθειες στο χώρο των ενόπλων δυνάμεων για το ίδιο θέμα. Μέσα από αδιαβάθμητες πληροφορίες (σ.σ.: αξίζει ιδιαίτερος μνείας και είναι αξιόπαινη η προφανώς σκόπιμη εμμονή του συγγραφέα σε αυτό) αποκαλύπτονται οι προσπάθειες που έχουν γίνει διαχρονικά και καταγράφονται οι ελλείψεις και τα προβλήματα σε υποδομή, και όχι μόνο...

Μετά από όλα αυτά, είναι πραγματικά άξιον απορίας πώς με τέτοιες ακριβείς αναλύσεις, οργανωτικές προτάσεις και πραγματικά σφόδρες εισηγήσεις το διαστημικό πρόγραμμα της χώρας αντιμετωπίζει τόσες δυσκολίες στην ανάπτυξή του, με αποτέλεσμα να έχει αρχίσει να απασχολεί εδώ και καιρό σχεδόν μόνιμα τη στήλη.

Κατά την άποψή μας, το βιβλίο αυτό αποτελεί από τη φύση του ένα πολύτιμο βοήθημα όχι μόνο για τους σπουδαστές των Σχολών Πολέμου ή για τους αξιωματικούς εν γένει και τους διπλωμάτες που χειρίζονται σε ελληνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο θέματα που άπτονται της διαστημικής τεχνολογίας.

Εφημερίδα *Επενδυτής*

Το βιβλίο *Διάστημα και εθνική ασφάλεια. Πολιτικές και στρατηγικές διαστάσεις* δίκαια μπορεί να ονομαστεί βιβλίο αναφορά, αφού είναι από τα πρώτα στην ελληνική βιβλιογραφία που, σ' αυτό το βάθος, αναπτύσσει θέμα Στρατηγικών Σπουδών με άξονα μάλιστα το Διάστημα. Ο συγγραφέας του Αλέξανδρος Κολοβός (αξιωματικός της Πολεμικής Αεροπορίας και προϊστάμενος του Εθνικού Κέντρου Διαστημικών Εφαρμογών του Υπ. Άμυνας με διδακτορικό στις Διεθνείς Σχέσεις και Στρατηγικές Σπουδές) υποστηρίζει ότι η εκμετάλλευση του Διαστήματος συμβάλλει ουσιαστικά στην εθνική ασφάλεια και ότι τα κράτη οφείλουν να αξιοποιήσουν τις ευκαιρίες που παρέχει η διαστημική τεχνολογία για να ενισχύσουν περαιτέρω την ασφάλειά τους.

Το βιβλίο εξετάζει διαχρονικά την 45χρονη εκμετάλλευση του Διαστήματος για σκοπούς εθνικής ασφάλειας. Καταγράφονται τα στρατιωτικά διαστημικά προγράμματα των ΗΠΑ, της Ρωσίας και χωρών της Ευρώπης και αναλύονται οι σχετικές δραστηριότητες παγκόσμιων και περιφερειακών οργανισμών όπως ο ΟΗΕ και η ΔΕΕ. Όσον αφορά την Ελλάδα, ο συγγραφέας αναλύει τι πρέπει να γίνει στον τομέα των απαιτούμενων θεσμικών και οργανωτικών διευθετήσεων και προτείνει τη διαμόρφωση μιας πολιτικής και ενός προγράμματος για την εκμετάλλευση του Διαστήματος προς όφελος της εθνικής ασφάλειας της

χώρας. Και το κάνει με γνώση, τεκμηρίωση αλλά και με «ανήσυχο πνεύμα», όπως σημειώνει ο καθηγητής και τέως διευθυντής Προγράμματος για την Ασφάλεια στο MIT κ. Κ. Τσίπης, που προλογίζει, μαζί με τον καθηγητή κ. Α. Πλατιά, το βιβλίο.

Λουκάς Δημάκας, Εφημερίδα *Τα Νέα*

Ένα ιδιαίτερα ενδιαφέρον βιβλίο κυκλοφόρησαν πρόσφατα οι εκδόσεις ΠΟΙΟΤΗΤΑ, με τίτλο *Διάστημα και εθνική ασφάλεια: πολιτικές και στρατηγικές διαστάσεις*. Το βιβλίο, η συγγραφή του οποίου διήρκεσε πάνω από δέκα χρόνια, επιτρέπει, για πρώτη φορά, την ευρεία πρόσβαση του αναγνωστικού κοινού σε έναν ιδιαίτερα «κλειστό χώρο» όπως είναι η συλλογή πληροφοριών από το Διάστημα. Ο συγγραφέας Σμήναρχος Αλέξανδρος Κολοβός, μόνιμος αξιωματικός των Ενόπλων Δυνάμεων, παρουσιάζει και αναλύει τις παραπάνω διαστάσεις αντλώντας από τα διδάγματα της διεθνούς εμπειρίας, αλλά και από την πολυετή προσωπική εμπειρία του ως εργαζόμενου στο Εθνικό Κέντρο Διαστημικών Εφαρμογών του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας.

Το βιβλίο παρουσιάζει, μέσα από έναν πλούτο τεκμηριωμένων λεπτομερειών, το λυκαυγές και την ωρίμανση της διαστημικής τεχνολογίας. Καταγράφονται οι σημαντικότερες τάσεις που έχουν παρατηρηθεί τα τελευταία χρόνια και οι οποίες αμβλύνουν τον σαφή διαχωρισμό των κρατών σε «έχοντα» και «μη έχοντα» δορυφορικές δυνατότητες. Αυτές οι τάσεις αποτελούν «ευκαιρίες» για μια χώρα, όσο μικρή και να είναι, ώστε να αποκτήσει πρόσβαση στα ωφέληματα που παρέχει το Διάστημα. Το βιβλίο παραθέτει τεκμηριωμένα τις μέχρι σήμερα στρατηγικές, πολιτικές και τακτικές διαστάσεις της χρήσης του Διαστήματος, αναλύει την απειλή που αντιμετωπίζει σήμερα η Ελλάδα μέσω των προηγμένων τουρκικών δορυφορικών δυνατοτήτων, αντιμετωπίζει κριτικά την ελλιπή υποδομή που έχει αναπτύξει μέχρι σήμερα η χώρα μας και προτείνει σειρά από μέτρα που θα επέτρεπαν την ανάπτυξη αντίστοιχων ελληνικών ικανοτήτων. Σημαντικό τμήμα του βιβλίου αναφέρεται στην ευρύτατη χρήση του Διαστήματος από τις δύο μεγάλες δυνάμεις. Ιδιαίτερα ενδιαφέρον είναι το τμήμα όπου γίνεται αναφορά στο «χάσμα των πυραύλων» και στην άρση των λανθασμένων αντιλήψεων στις σχέσεις ΗΠΑ – Σοβιετικής Ένωσης σχετικά με το επίπεδο των εξοπλισμών της τελευταίας. Τέτοιες λανθασμένες αντιλήψεις οδήγησαν τις ΗΠΑ στο να καλλιεργούν φόβους για ανύπαρκτες απειλές, να κατασκευάζουν όπλα που δεν ήταν απαραίτητα και να υιοθετούν στις αναλύσεις τους το «χειρότερο δυνατό σενάριο». Το βιβλίο είναι ιδιαίτερα επίκαιρο, αφού κάνει εκτεταμένη αναφορά στον πόλεμο του Κόλπου το 1991, που ως γνωστόν χαρακτηρίστηκε ως ο πρώτος διαστημικός πόλεμος. Από μια πρώτη σύγκριση του πολέμου εκείνου με το τι συμβαίνει σήμερα, διαπιστώνεται ότι δεν έχουν αλλάξει πολλά πράγματα, αφού η υποστήριξη των σύγχρονων οπλικών συστημάτων από τα δορυφορικά συστήματα παραμένει κρίσιμη και πολλαπλασιαστική της απόδοσης τους.

Ένα άλλο ιδιαίτερα ενδιαφέρον σημείο, που για πρώτη φορά ξεκαθαρίζεται στο ευρύ κοινό, είναι οι περιορισμοί που υπάρχουν σε ορισμένες τακτικές χρήσεις των δορυφορικών συστημάτων, που διαλύουν τις διαδεδομένες παρανοήσεις ότι οι δορυφόροι βλέπουν τα πάντα κάθε στιγμή. Ομοίως, είναι η πρώτη φορά που η εξέλιξη του ελληνικού διαστημικού προγράμματος γίνεται τόσο συγκεκριμένη, μέσα από τη μαρτυρία του συγγραφέα, ο οποίος συμμετείχε στην ανάπτυξη του. Δεν πρέπει να μας διαφεύγει το γεγονός ότι η χρήση του Διαστήματος θα αποκτήσει όλο και μεγαλύτερη σημασία τόσο για την ασφάλεια των κρατών όσο και για τη διεξαγωγή στρατιωτικών επιχειρήσεων. Αυτό οδήγησε τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης να προχωρήσουν στη διαμόρφωση μιας διαστημικής πολιτικής ασφάλειας (**European Space Security Policy**) που αναφέρεται στην απόκτηση από την Ένωση δυνατοτήτων δορυφορικής παρατήρησης.

Το βιβλίο προλογίζουν ο καθηγητής Διεθνών Σχέσεων και Στρατηγικών Σπουδών του Παντείου Πανεπιστημίου κ. Αθανάσιος Πλατιάς και ο κ. Κώστας Τσίπης, καθηγητής του περίφημου MIT και επιστημονικός σύμβουλος στο ΥΠΕΘΑ από το 1993 μέχρι και το 1997. Σύμφωνα με τον τελευταίο, το «Διάστημα και εθνική Ασφάλεια» είναι απαραίτητο ανάγνωσμα για όλους τους ανώτερους αξιωματικούς και των τριών Όπλων των Ενόπλων Δυνάμεων. Η στήλη προσυπογράφει ασμένως αυτή την άποψη.

Ιωάννης Παρίσης

Στρατηγική, Απρίλιος 2003, σελ. 128.

Το βιβλίο *Διάστημα και Εθνική Ασφάλεια* έρχεται να καλύψει ένα μεγάλο κενό στην ελληνική βιβλιογραφία. Είναι το πρώτο στο χώρο των Στρατηγικών Σπουδών στην Ελλάδα που επιχειρεί τη σύνθεση της θεωρίας της Πολιτικής Επιστήμης με τις επιπτώσεις της διαστημικής τεχνολογίας στις Διεθνείς και Στρατηγικές Σπουδές. Προτείνει συγκεκριμένες ενέργειες σε εθνικό επίπεδο, καθώς και σε ό,τι αφορά στην οργάνωση του ΥΠΕΘΑ, και επεκτείνεται σε πρότυπη τεχνική ανάλυση, προκειμένου να αποδείξει ότι τα δορυφορικά συστήματα Τηλεπικοινωνιών και Παρατήρησης της Γης δύνανται να καλύψουν τις απαιτήσεις του ΥΠΕΘΑ. Ο συγγραφέας είναι αξιωματικός των Ενόπλων Δυνάμεων, με πλούτο εμπειριών στη διεθνή σκηνή και ενεργό συμμετοχή στις κυριότερες Επιτροπές της Δυτικοευρωπαϊκής Ένωσης, όπως και της Ε.Ε. Το βιβλίο αποτελεί, συν τοις άλλοις, μία αδιάψευστη μαρτυρία για την ανάπτυξη του ελληνικού διαστημικού προγράμματος -όσο, τέλος πάντων, αυτό αναπτύχθηκε- και για τις δραστηριότητες του ΥΠΕΘΑ, με την παρουσίαση και την επισήμανση ελλείψεων και προβλημάτων υποδομής. Ξεκινά με τη φύση της Ασφάλειας και τις διαφορετικές προσεγγίσεις στις Διεθνείς Σχέσεις και συνεχίζει με τη σχέση Εθνικής και Διεθνούς Ασφάλειας. Επιχειρεί μία διαχρονική προσέγγιση της Επίδρασης της Τεχνολογίας επί της Ασφάλειας και το μη εξ ολοκλήρου διαστημικό τμήμα του βιβλίου ολοκληρώνεται με την Επανάσταση των Επικοινωνιών και τη σχέση «Ασφάλεια – Διάστημα». Συνοπτικά, κάποια θέματα από τα περιεχόμενα του βιβλίου είναι τα εξής:

- Διαστημικό τμήμα του συστήματος.
- Επίγειο τμήμα του συστήματος.
- Τμήμα Εκτόξευσης του συστήματος.
- Ανάλυση χαμηλής τροχιάς. Ανάλυση γεωσύγχρονης τροχιάς. Ανάλυση υπερελλειπτικής (Molniya) τροχιάς.
- Ανάλυση ημισύγχρονης τροχιάς.
- Ανάλυση υπερσύγχρονης τροχιάς.
- Βασικοί τύποι δορυφόρων.
- Κορύφωση του Ψυχρού Πολέμου.
- Εσφαλμένες αντιλήψεις στις σχέσεις ΕΣΣΔ και ΗΠΑ.
- Sputnik.
- Το «Χάσμα των Πυραύλων».
- Δορυφορικές εφαρμογές Αναγνώρισης.
- Δορυφορικές εφαρμογές Υποκλοπής Σημάτων.
- Δορυφορικές εφαρμογές Παρακολούθησης Ωκεανών.

- Δορυφορικές εφαρμογές Έγκαιρης Προειδοποίησης.
- Δορυφορικές εφαρμογές Εντοπισμού Πυρηνικών Εκρήξεων.
- Δορυφορικές εφαρμογές Πλοήγησης.
- Δορυφορικές εφαρμογές Μετεωρολογίας.
- Δορυφορικές εφαρμογές Γεωδαισίας.
- Εφαρμογές Εθνικής Ασφάλειας.
- Εφαρμογές Διεθνούς Ασφάλειας.
- Τακτικές διαστάσεις Στοχοποίησης, Αποτίμησης Ζημιών, C3I κ.λπ.
- Πολιτικές διαστάσεις σε διμερές επίπεδο, περιφερειακό και διεθνές.
- Διασπορά και έλεγχος διαστημικής τεχνολογίας.
- Μικροί δορυφόροι.
- Ελληνική πραγματικότητα.

Παρέχει την πρόσβαση του κοινού σε ένα χώρο που, μέχρι πρόσφατα, ήταν περιορισμένος σε λίγους ειδικούς.

Άμυνα και Διπλωματία, Απρίλιος 2003, σελ 112.

Ποια είναι διαχρονικά η στρατιωτική εκμετάλλευση του Διαστήματος; Ποια η δυνατότητα για ένα κράτος της χρήσης του για στρατιωτικές εφαρμογές; Άραγε αποτελεί την πλατφόρμα εκείνη η οποία απρόσβλητη από τη γήινη ατμόσφαιρα συνηγορεί στην κυριαρχία στον πλανήτη Γη; Ερωτήματα τέτοιου τύπου αλλά και τις απαντήσεις τους θέτει σε αυτό το βιβλίο ο συγγραφέας Αλέξανδρος Κολοβός. Έχοντας πείρα ως αξιωματικός της Πολεμικής Αεροπορίας, αλλά και ως διευθυντής του Κέντρου Διαστημικών Εφαρμογών του υπουργείου Εθνικής Άμυνας επιχειρεί να απαντήσει στον αναγνώστη. Εξετάζει διεξοδικά την υφιστάμενη κατάσταση στην Ελλάδα, χρησιμοποιώντας αδιαβάθμητες πληροφορίες, καταγράφοντας τις κύριες προσπάθειες για τη δημιουργία και την ανάπτυξη της σχετικής τεχνολογίας στην Ελλάδα ενώ τονίζεται η ανάγκη για μια σειρά αλλαγών. Υπάρχει επίσης εκτεταμένη ανάλυση για το τι πρέπει να γίνει στον τομέα των απαιτούμενων θεσμικών και οργανωτικών διευθετήσεων και προτείνεται η διαμόρφωση μιας εθνικής πολιτικής για το Διάστημα. Τέλος, να σημειώσουμε ότι το βιβλίο αυτό αποτελεί μια από τις ελάχιστες αναφορές στο αντικείμενο στο χώρο των εκδόσεων, διευρύνει τη θεματική της ελληνικής βιβλιογραφίας σε ζητήματα διεθνών και στρατηγικών σπουδών, ενώ παράλληλα συνιστά χρήσιμο βοήθημα για τους λήπτες αποφάσεων στην εξωτερική και την αμυντική πολιτική.

Ιωάννης Βασιλείου Δούκας

ΑΜΥΝΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ, Μάρτιος 2003, σελ. 130.

Πρόκειται για ένα βιβλίο βασισμένο στη διδακτορική διατριβή του συγγραφέα, ο οποίος είναι αξιωματικός της Πολεμικής Αεροπορίας (ΠΑ) και προϊστάμενος του Εθνικού Κέντρου Διαστημικών Εφαρμογών του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας. Προλογίζεται από τους καθηγητές Κώστα Τσίπη και Αθανάσιο Πλατιά. Ο Αλέξανδρος Κολοβός πρωτοπόρησε σε παγκόσμια κλίμακα το 1992 αποτιμώντας τη δράση των

στρατιωτικών δορυφόρων κατά τη διάρκεια του πολέμου στον Κόλπο. Το βιβλίο αυτό αποτελεί την πιο αξιόλογη μελέτη στην Ελλάδα αναφορικά με τον τομέα των δορυφορικών συστημάτων και των δυνατοτήτων που αυτά παρέχουν, αποτελώντας παράλληλα το πρώτο του είδους στον χώρο των στρατηγικών σπουδών. Ο συγγραφέας υποστηρίζει ότι η εκμετάλλευση του διαστήματος συμβάλλει ουσιαστικά στην εθνική ασφάλεια και ότι τα κράτη οφείλουν, ενεργώντας ορθολογικά, να αξιοποιήσουν τις ευκαιρίες που τους παρέχει η διαστημική τεχνολογία με σκοπό την περαιτέρω ενίσχυση της ασφαλείας τους. Το έργο αποτελείται από τρεις βασικές ενότητες στις οποίες παρατίθενται τεκμηριωμένες οι στρατηγικές, τακτικές και πολιτικές διαστάσεις της χρήσης του διαστήματος. Επίσης αναλύεται η πρόκληση που αντιμετωπίζει η (ελλιπούς υποδομής) Ελλάδα λόγω των προηγμένων τουρκικών δορυφορικών δυνατοτήτων. Ο συγγραφέας προτείνει μια σειρά μέτρων τα οποία θα επέτρεπαν στην Ελλάδα να αναπτυχθεί ουσιαστικά στον χώρο του διαστήματος. Το βιβλίο παρουσιάζει τις βασικές έννοιες της θεωρίας των διεθνών σχέσεων (εθνική ασφάλεια – εθνικό συμφέρον) και στη συνέχεια τη σχέση μεταξύ αυτών και του διαστήματος. Επιχειρεί μια εκτεταμένη ανάλυση ως προς τις ενέργειες που θα πρέπει να υλοποιηθούν από ελληνικής πλευράς, προτείνοντας δραστικές θεσμικές και οργανωτικές διευθετήσεις σε εθνικό επίπεδο. Παραθέτει επίσης προτάσεις για την ανάπτυξη εθνικής πολιτικής και ενός προγράμματος εθνικής ασφάλειας για το διάστημα, το οποίο θα ικανοποιεί στο ελάχιστο βασικές επιχειρησιακές ανάγκες των Ενόπλων Δυνάμεων. Σημαντικά είναι και τα παραρτήματα που αφορούν τα στρατιωτικά προγράμματα των ΗΠΑ και της ΕΣΣΔ, τη διαχρονική εξέλιξη των πολιτικών συστημάτων παρατήρησης της γης και τα στρατιωτικά προγράμματα όλων των υπολοίπων χωρών για το διάστημα. Το βιβλίο διατίθεται από τις εκδόσεις Ποιότητα.

ΑΜΥΝΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ, Φεβρουάριος 2003, σελ. 97.

«Πέρασα όλη μου τη στρατιωτική ζωή προσπαθώντας να φανταστώ τι υπάρχει στην άλλη πλευρά του λόφου» είχε πει ο δούκας του Ουέλινγκτον. Οι δορυφόροι έδωσαν τη λύση που αναζητούσε ο νικητής του Βατερλό, την πολυπόθητη δηλαδή εικόνα της διάταξης των αντιπάλων που καιροφυλακτούν. Το παγκόσμιο σύστημα εύρεσης θέσης GPS (Global Positioning System) λύνει το πρόβλημα της αναλυτικής χαρτογράφησης εγκαταστάσεων και του ακριβούς εντοπισμού φιλικών και εχθρικών δυνάμεων – ακόμα και σε πραγματικό χρόνο.

Η αγωνία για μια μοιραία υστέρηση στο φωτοαναγνωριστικό πεδίο διακατέχει και τον Αλ. Κολοβό, συγγραφέα του βιβλίου «Διάστημα και Εθνική Ασφάλεια», που κυκλοφορεί από τις Εκδόσεις Ποιότητα 2003. Ο κ. Κολοβός είναι αξιωματικός της πολεμικής αεροπορίας και επικεφαλής του Εθνικού Κέντρου Διαστημικών Εφαρμογών. Το βιβλίο παρακολουθεί ιστορικά την αναγκαιότητα και την υλοποίηση της πανοραμικής θέασης από το διάστημα. Αποδεικνύει έτσι τη σωτήρια δυνατότητα εξισορρόπησης υπέρτερων ενόπλων δυνάμεων του αντιπάλου από ένα σοβαρό σχέδιο καλύτερων επικοινωνιών και ταχύτερης κτήσης και επεξεργασίας της πληροφορίας. Είναι μάλλον περιττό να επισημάνουμε πόσο ταιριάζει το μοντέλο αυτό στις σχέσεις μας με την Τουρκία. Συνδυάζοντας τα εντυπωσιακά στοιχεία με τη νηφάλια ανάλυση, ο Αλέξανδρος Κολοβός προσφέρει τη σημαντικότερη ως τώρα συνεισφορά στην έρευνα για μια ουσιαστική εθνική διαστημική πολιτική.

RAM, Απρίλιος 2003, σελ 33.